

'Új kártevők a gyümölcsösökben'

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 08.08.2019 Брой: 8/2019

2018-ban az Európai Bizottság határozatot fogadott el az *Aromia bungii* (Faldermann) kártevő Unión belüli behurcolásának és terjedésének megelőzésére irányuló intézkedésekről, amely a *Prunus* nemzetség különféle gazdanövényeit támadja meg. A határozatot a kártevő Olaszországban és Németországban történt előfordulása kapcsán hozták. Megállapították, hogy elfogadhatatlan gazdasági, környezeti vagy társadalmi hatással lehet az Unió területén előforduló egyes termesztett fajokra.

2019-ben a fajt javasolták felvételre az EU 2000/29 irányelv I. fejezetének 1. számú mellékletének A részébe, és ennek megfelelően a Növényegészségügyi Ellenőrzésről szóló 8. számú rendeletbe. Ezzel együtt további két, az Európai Közösség területén a gyümölcstermő növényekre potenciálisan káros hatással lehető fajt javasoltak – az *Oemona hirta* (Fabricius) és a *Grapholita packardi* (Zeller) fajokat.

Aromia bungii

Gazdasági jelentőség

Kínában az *Aromia bungii* a barack és a kajszi kártevője, de bizonyított, hogy a nyárfa, az olajfa, a gránátalma és más növényeken is fejlődik. A *Populus* és a *Prunus* nemzetség fajai széles körben elterjedtek az Európai Unió országaiban, gyümölcsösökben, csemetekertekben, parkokban, magánkertekben, út menti fasorokban és a természetben. A gyümölcstermő fajok nagy gazdasági jelentőségűek és nagyra értékelik azok gyümölcsseinek egyedi esztétikai és organoleptikai tulajdonságait.

Az *Aromia bungii* behurcolása által okozott társadalmi és gazdasági kár jelentős lehet egyes régiók számára. Ez a kártevő rendkívül gyorsan képes elpusztítani a kajszi, barack és szilva teljes fáit (Gressitt 1942). Egyes adatok szerint kedvező körülmények között a faj szaporodhat, és akár 30%-os gyümölcstermésveszteséghez vezethet (Liu et al. (1997), ami helyi fajták elvesztésének kockázatát hordozza és súlyos gazdasági veszteség a gyümölcsös tulajdonosok számára, mivel a védekezés a fertőzött ágak kivágását és teljes fák megsemmisítését, eltávolítását foglalja magában.

Földrajzi elterjedés

A faj Ázsiából származik. Vietnámban, Kínában, Japánban, Koreában, Mongóliában és Tajvanon honos. Európában Németországban, Olaszországban és az Egyesült Királyságban észlelték. Az USA-ban fa csomagolóanyagban mutatták ki.

Gazdanövények

A fő gazdanövények a *Prunus* nemzetség fajai, különösen a barack (*P. persica*) és a kajszi (*P. armeniaca*), kisebb mértékben a szilva (*P. domestica*) és a meggy (*P. avium*). A gránátalma (*Punica granatum*), a fehér nyár (*Populus alba*), a kínai fehér nyár (*P. tomentosa*), az olajfa (*Olea europaea*), a datolyaszilva (*Diospyros virginiana*), stb.

Kártétel

Kínai források szerint ezen rovarok fejlődése 2–4 évig tart, az éghajlati viszonyoktól függően. A fák kérge alatti járatokban telelnek át. Az imágók július elején jelennek meg, és egészen a hónap közepéig petéznek.

Az *A. bungii* lárvái a rossz állapotú, baktériumokkal vagy gombákkal fertőzött öreg fákat részesítik előnyben, de egészséges vagy enyhén károsodott fákat is megtámadhatnak. Az imágók április elején vagy közepén kezdenek táplálkozni, a csúcs május-júniusban van. Járatokat (17–22 cm hosszúakat) fúrnak a törzsekben és a nagyobb oldalágakban. A fák kérge és szíjácsrétege alatt szeretnek táplálkozni, ritkábban a gesztben, ami a gyümölcstermés elvesztéséhez és a fák gyengüléséhez vezet. A lárvák jelenlétének nagyon jellegzetes tünetei a törzsön lévő nekrosisok és a fa körüli ürülékfelhalmozódások, valamint a nagy kijáró lyukak.

Morfológia

Peték kicsik, fehéresek, 6–7 mm méretűek, a fák kérgébe vájt repedésekben helyezkednek el. A nőtények leggyakrabban a fák törzsén, 30 cm-rel a talajszint felett petéznek, de petéket nagyobb és kisebb ágak repedéseiben és sebeiben is találtak. **Lárvák** fehérek vagy sárgások. A fejlődés előrehaladottabb szakaszaiban 38–50 mm-es méretet érnek el. Testük fehéres színű, a szájszervük fekete, az előtoruk szabálytalanul szimmetrikus, vöröses árnyalatokkal – ez a sajátos jegy könnyen felismerhetővé teszi azonosítás közben. **A báb** fehéres és a fa gesztjében lévő "fészekben" található. Az utolsó lárvastádiumok és a bábok hónapokig is túlélhetnek kivágott fában vagy növényi részekben, amíg teljes érettséget nem érnek el (E Ucciero, személyes közlés).

Imágók feketék, 23–40 mm hosszúak, fényes szárnyfedőkkel és egy vörös foltal (bár egyes formák teljesen feketék is lehetnek). A csápok robusztusak, feketék, és a hímeknél jelentősen meghaladják a testhosszt, míg a nőtényeknél a szárnyfedők végéig érnek. A bogarak sajátos szagot bocsátanak ki, amely megvédi őket a ragadozóktól.

Behurcolási útvonalak

Nagy távolságokra a kártevő ültetési anyaggal, teljes bonszai típusú növényekkel, faanyaggal és fa csomagolóanyaggal szállítható azokból az országokból, ahol az *A. bungii* kimutatható. A növényi anyag importja Ázsiából a faj terjedésének fő oka – pontosan így hurcolták be az USA-ba és az Egyesült Királyságba.

Úgy vélik, hogy az *A. bungii* csak rövid távolságokat képes repülni – nagyjából 560–2500 métert, hasonlóan az *Anoplophora glabripennis*-hez (Motschulsky 1853). Mivel azonban polifág, nem zárható ki, hogy sokkal messzebbre is repülhet. Ennek ellenére egyelőre nincs megerősített adat a faj repüléssel történő terjedéséről.

Védekezés

A kártevőt nehéz észlelni nagy számú ültetési anyagnak szánt növény vizuális ellenőrzése során, bár egyeseken megfigyelhetők a lerakott peték vagy a lárvák táplálkozása által okozott kéreghasadások. Ezen felül ezeket a növényeket hűtőkocsikban szállítják, ami a kártevőt kevésbé aktívvá teszi és még nehezebben észlelhetővé.

Egyes országokban röntgensugarakat, akusztikus módszereket és még kiképzett kutyákat is alkalmaznak nagy szállítmányokban lévő kártevők észlelésére (Goldson et al., 2003; Haack et al., 2010). Ezek azonban összetettek és nem elegendőek ennek a kártevőnek az azonosításához.

Az *Aromia bungii* elleni védekezés nehéz, mivel a lárvák gyorsan behatolnak a fa kérge alá, ahol a kontakt növényvédő szerek nem hatnak rájuk, és védettek a lehetséges ragadozókkal szemben. Rendszerható rovarirtó szerek és neonikotinoidok alkalmazhatók.

Egy másik módszer a faanyag hőkezelése 56 fokon 30 percig – de legújabb tanulmányok szerint ez az intézkedés nem 100%-ban hatékony. A faanyag fertőtlenítése nem ionizáló sugárzással ajánlott (EPPO Standard PM 10/8 (1)).

A legmegbízhatóbb módszer, hogy nem engedik be az Európai Unió országaiba a *Prunus* és *Populus* nemzetség növényeit és növényi termékeit azokból a helyekről, ahol ez a kártevő előfordult. Javasolt, hogy észlelésekor a fákat semmisítsék meg.

Természetes ellenségek és entomopatogének vagy fonálférgek, mint például a *Steinernema carpocapsae* (del Martinez de Altube et al., 2007).

Oemona hirta